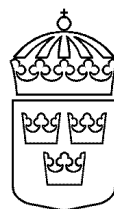

Riksdagens protokoll 1998/99:18

Torsdagen den 19 november

Kl. 14.00 – 15.00

Protokoll
1998/99:18

1 § Frågestund

Frågestund

Anf. 1 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag ber att få hälsa regeringens ledamöter välkomna till dagens frågestund. Följande statsråd kommer att delta: vice statsminister Lena Hjelm-Wallén, statsrådet Pierre Schori, statsrådet Maj-Inger Klingvall, statsrådet Ulrica Messing, miljöminister Kjell Larsson, statsrådet Ingegerd Wärnersson. Vice statsminister Lena Hjelm-Wallén besvarar allmänpolitiska frågor. Frågor till övriga statsråd förutsätts beröra deras ansvarsområden inom regeringen. Jag vill erinra om att frågorna, liksom svaren, i princip får vara högst en minut, och att frågestunden omfattar en timme. Det innebär att den avslutas kl. 15.00.

Närvaroplikt i gymnasieskolan

Anf. 2 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag skulle vilja ge skolminister Ingegerd Wärnersson tillfälle att entydigt och kraftfullt ta avstånd från ett uttalande av en hög chef på Skolverket som har givit intryck av att det inte råder närvaroplikt i gymnasieskolan. Detta måste ju vara ett grundläggande missförstånd. Jag brukar inte åberopa Ylva Johansson för mina ståndpunkter i skolfrågor, men det framgick ju redan av hennes proposition i våras som nu behandlas här i riksdagen att skolket är ett stort problem.

När nu en kommunalpolitiker lägger fram ett förslag om ett åtgärdsprogram mot skolk hoppas jag att skolministern tycker att det är mycket bra att kommunerna arbetar med sådana åtgärdsprogram mot ogiltig frånvaro i gymnasiet.

Anf. 3 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s):

Fru talman! Gymnasieskolan är en frivillig skolform. Det betyder inte att frivilligheten innebär att man skall få vara borta hur mycket som helst. Min uppfattning är att det ligger ett ansvar mellan lärare och elev när det gäller att vara i skolan, att eleven *skall* vara i skolan. Den förmån som vi har i Sverige, att samtliga elever kan erbjudas treårigt gymnasium, förutsätter också att eleven ser sitt ansvar i den här rollen.

Kunskap för att kunna möta framtiden är det bästa vi kan ge våra ungdomar. Jag möter många som kommer från länder där gymnasieskolan inte är så väl utbyggd som i Sverige. Där har man kommit till insikt

om förmånen att få gå i skolan. Man ser också, och har kunskap om, att detta är en förutsättning för att man skall kunna få arbete i framtiden. Det gäller såväl att gå till högskolestudier som att få en utbildning som kanske ger mer yrkesinriktad kunskap. Det är den insikten som jag anser att det är viktigt att även våra elever har – att det är en förmån och en förutsättning för en bra framtid.

Anf. 4 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Det var vackert talat, men det var ju inte riktigt klargörande ändå. Här har en skolpolitiker i Stockholm sagt att han vill lägga fram ett åtgärdsprogram mot skolk. Då säger en hög chef på Skolverket: Det går inte. Det finns inget som heter skolk, för det finns ingen närvaroplikt. Kan vi vara överens om att det är ett helt felaktigt resonemang? Har man fått en plats i gymnasieskolan så är man skyldig att i största möjliga utsträckning ta del av undervisningen.

Anf. 5 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s):

Fru talman! Som jag säger är det ett ansvar att gå i skolan. Det är inte barn vi pratar om. Det är i stort sett vuxna människor som går under gymnasietiden. Undervisningen i dag kan vara upplagd på olika sätt. Den kan vara projektorienterad. Det innebär att man delar av tiden kommer att befinna sig direkt i klassrummet. Andra delar av tiden befinner man sig i andra lokaler i skolan. Andra delar av tiden kanske man utför arbetet hemma. Men plikten att gå dit – även om det är en frivillig skolform – att vara där, att ta sitt ansvar, att få den kunskap som man är berättigad till, den tar jag för självklart att eleverna själva skall inse. Därför ser jag inte någon nödvändighet av att införa detta med skolk på gymnasiet.

Varsel inom exportindustrin

Anf. 6 INGER LUNDBERG (s):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till vice statsministern. ESAB i Laxå varslade i går 180 personer. Under förra månaden var det stora varsel vid Degerfors Järnverk och Ovako. Det förefaller som om Asienkrisen slår väldigt strukturellt och hårdare drabbar de län som har en stor exportindustri. Jag vill därför fråga vice statsministern om regeringen är uppmärksam på de regionala skillnaderna när det gäller ökad arbetslöshet och fler varsel.

Anf. 7 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Ja, när vi nu ser Asienkrisens effekter så är det förvisso industrisektorn det handlar om. Så snart man har sagt det blir det också en direkt geografisk obalans när det gäller hur detta drabbar. Regeringskansliet är förvisso klar över den här situationen. Jag kan inte säga att vi har omedelbara åtgärder för det. Det ingår i det allmänna arbetsmarknads- och näringspolitiska arbetet. Men vi får följa det mycket noggrant.

Anf. 8 INGER LUNDBERG (s):

Fru talman! Jag uppskattar att vice statsministern markerar att man håller ögonen på effekterna för olika delar av landet. Jag hoppas och tror

att det också kommer att leda till konkreta, riktade åtgärder mot de områden som drabbas hårdast. Situationen är inte så nattsvart som den var i början av 90-talet. Det finns utvecklingspotential på många tillväxtområden också i de delar av landet som har väldigt tung exportindustri.

Men det är angeläget att det ges stöd för att utveckla de delar som har möjligheter framåt och att man också kortsiktigt stärker dem över en eventuell konjunktursvacka i områden där man har många varsel. Man kan t.ex. gå in med utbildningsinsatser och liknande vid företag som ESAB.

Prot. 1998/99:18
19 november

Frågestund

Anf. 9 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Det är ju det som arbetsmarknadspolitiken syftar till. Det gäller att utnyttja den för fullt nu och också naturligtvis försöka styra om till sådan näringsverksamhet som har framtiden för sig. Men jag skulle vilja lägga till att man inte skall ta ut allt elände på en gång här när det gäller Asienkrisen. Det är just nu kraftfullt, och det slår kraftfullt mot svensk industri. Men ingen kan i dag säkert säga hur långvarig och djup denna kris blir. Det kan ju faktiskt också vara så att det kommer att gå till det bättre inom en inte alltför avlägsen framtid.

Nicaragua

Anf. 10 MARGARETA VIKLUND (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till biståndsminister Pierre Schori. Nicaragua är fortfarande i stort behov av akut katastrofhjälp efter orkanen Mitchs framfart. Det internationella samfundet har reagerat snabbt och effektivt både genom direkt katastrofhjälp och genom större avskrivningar av Nicaraguas statsskuld.

Det är positivt att också Sverige på olika sätt bidrar aktivt i återuppbyggnadsarbetet. Det akuta behovet måste tillgodoses. Men det är också viktigt att ta hänsyn till nästa fas: det långsiktiga återuppbyggnadsarbetet, den ekonomiska återuppbyggnaden. I vilken mån kommer då det svenska biståndet att inriktas på skuldavskrivningar och återuppbyggnad på lite längre sikt? Finns det någon plan för en mer långsiktig hjälp till Nicaragua efter den katastrof som de har utsatts för?

Anf. 11 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Fru talman! Det gäller inte bara Nicaragua, och det finns en sådan plan. Vad som är oerhört viktigt här är förutom att gå in och bistå akut nu, vilket vi och hela omvärlden kraftfullt gör, att ha nästa fas i åtanke och börja planera för den nu, nämligen den långsiktiga återuppbyggnaden. Det som har skett i Centralamerika kan vi här i Europa bara jämföra med katastrofen i Jugoslavien. Detta kommer under årtionden att hänga med i Centralamerika, och då behövs en stor, långsiktig och omfattande återuppbyggnadsplan.

Sverige kommer att delta i den konferens som äger rum den 10 december i Washington med de centralamerikanska presidenterna. Jag har själv blivit inbjuden direkt till det mötet, därför att Sverige i steg två av den internationella långsiktiga återuppbyggnaden kommer att få arrangera en internationell givarkonferens här i Stockholm. Att vi får det

uppdraget beror på att Sverige har en lång bakgrund i Centralamerika med omfattande folkrörelseengagemang och engagemang från den socialdemokratiska regeringen. Det är det förtroendet som vi nu kan bygga på för att bistå människorna kortsiktigt, medelsiktigt och långsiktigt i Centralamerika.

Anf. 12 MARGARETA VIKLUND (kd):

Fru talman! Jag tackar för det svaret. Man är ändå mycket orolig, framför allt från den nicaraguanska ambassadörens sida här i Sverige. Man ser oerhört allvarligt på situationen och jämför den med den situation som rådde efter andra världskriget i Europa. Det fordrar en långsiktig insats.

Kommer det på den konferens som Pierre Schori skall vara med på i Washington och på den konferens som tydligen planeras i Sverige i början av nästa år att finnas en långsiktig plan från Sveriges sida som då kan presenteras om hur mycket insatser som man tänker bidra med, och kommer det att framgå hur den planen ser ut på lång sikt?

Anf. 13 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Fru talman! Det kommer det att finnas. Det som jag avser att bidra med är att säga att det inte gäller att bygga upp det gamla utan att det gäller att bygga något nytt. Det som vi nu ser är nämligen också mycket av en rovdraftens revansch på människor och miljö. Man har haft en omfattande miljöförstöring under årtionden som har bidragit till att förvärra denna katastrof. Man har haft rovdraft på människor genom att tvinga ut dem i fattigdom och slum och politiska och ekonomiska orättvisor. Även det skall man åtgärda för att det skall bli en långsiktig återhämtning i detta område. Det gäller inte bara återuppbyggnaden. Detta är en politisk, ekonomisk, social och kulturell återuppbyggnad som skall bli hållbar. Det kommer vi att bidra med. Och jag är inte säker på att den kunskapen finns på alla håll.

Hallandsåsen

Anf. 14 KJELL-ERIK KARLSSON (v):

Fru talman! Jag riktar mig till miljöministern. I måndags var miljöministern ute och framförde sin positiva syn på ett fortsatt bygge vid Hallandsåsen. I tisdags presenterades en svidande rapport från regeringens tunnelkommission som har granskat orsakerna till att tunnelbygget vid Hallandsåsen blev en katastrof med gifter och miljöskandalerna som kännetecken. Det visar sig att det finns bristande miljökonsekvensbeskrivningar, och det kan man ju tolka som att man, eftersom det är ett statligt verk, gör som man vill, och vattendomstol och länsstyrelse rättar sig efter statens pipa. Man behandlar alltså inte alla lika, eller också så behandlar man alla lika dåligt. I varje fall är hanteringen skrämmande.

Min fråga till miljöministern blir: Vilket recept har miljöministern för att undvika nya miljöskandalerna av typ Hallandsåsen?

Anf. 15 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag vill först och främst säga att jag är glad för att ha fått den här frågan. Jag har hela tiden sagt med början vid ett besök i Båstad – jag tror att det var mitt första besök som statsråd utanför Stockholm, och jag tyckte att det var viktigt att göra det just i Båstad – att en fortsatt utbyggnad av järnvägar i Sverige och i Europa är väldigt viktigt ur miljösynpunkt. Det är också viktigt att ha en dubbelspårig järnväg längs västkusten. Därför vore det bra om man kunde fortsätta att genomföra tunnelbygget, men, har jag gång på gång tillagt, under de bestämda förutsättningarna att man får mycket starka miljögarantier för att bygget går att fullfölja och med den restriktionen att det inte heller får kosta för mycket.

Nu har vi fått Tunnelkommissionens rapport. Jag håller med om att det i den finns en hel del kritik. Vi håller nu på att gå igenom denna kritik. Det finns redan i dag en hel del som man kan säga. Vi måste skärpa översynen. Om det är som Kjell-Erik Karlsson har sagt om att statliga myndigheter här behandlas på ett liberalare sätt än andra skall det naturligtvis upphöra. Vi måste bygga in miljöhänsyn tidigt i denna process när det gäller stora projekt. Och vi måste också skärpa användningen av kemikalier i sådana projekt. Det är några av de saker som jag redan nu kan säga att vi måste arbeta med. Sedan kommer det säkert att finnas ytterligare en hel del.

Anf. 16 KJELL-ERIK KARLSSON (v):

Fru talman! Tättningsmedlet kemikalien Rhoca-Gil som förgiftade både människor och djur anser utredarna skulle ha anmälts till tillståndsmyndigheten – som om det skulle ha hjälpt. Nu vill granskningsgruppen använda en kemikalie som heter TACSS. Det är en kemikalie som har fått mycket kritik i Norge där den tidigare har använts. TACSS är baserad på isocyanater och dibutylftalat, ämnen som har visat sig ge hormonhämmande effekter på fisk och möjligen även på människor. Ett exempel på dess effekt är att vid prov på råttor har man sett att testiklarna krymper.

Min fråga till miljöministern blir: Vad avser miljöministern som högste ansvarig för miljön att göra för att i fortsättningen undvika att man använder kemiska medel av typ TACSS, medel som orsakar ytterligare miljökatastrofer, eller skall tunnelbyggarna riskera att få krympta testiklar?

Anf. 17 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag har just sagt att just användningen av kemikalier kanske är den viktigaste erfarenheten från tunnelbygget i Båstad. Om det finns planer på att använda en annan kemikalie – vilket jag inte känner till – som har de effekter som nyss har beskrivits, är jag fullständigt övertygad om att den kemikalien inte kommer att användas i en mycket eventuell framtida fortsättning av tunnelbygget. Jag tror inte att jag överdriver alls om jag säger att om tunnelbygget skall drivas vidare kommer detta att vara det projekt som har fått genomgå den hårdaste miljögranskningen någonsin i Sverige, och det inkluderar även kemikalier.

Frågestund

Anf. 18 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Jag hade faktiskt också tänkt ta upp frågan om Hallandsåsen. Jag tillåter mig att göra det. Vad miljöministern nu säger är ju att det fanns en hel del kritik i Tunnelkommissionens rapport, och det är ju sant. Det fanns en hel del kritik i den, inte minst mot regeringen, mot att regeringen fattade beslut om projektet innan den över huvud taget hade prövat om projektet fick genomföras. Det är därför som det är lite märkligt att miljöministern går ut och talar om att tunneln bör byggas och gör det dagen innan han själv enligt egen utsago haft tillgång till och läst det material som Tunnelkommissionens rapport utgör. Det är ju ändå en signal om att regeringen utan att ha läst materialet tycker att någonting skall komma att ske. Därför undrar jag vilken slutsats av det egna agerandet som miljöministern drar av Tunnelkommissionens kritik på den punkten. Skall regeringen gå ut och ha åsikter i sådana här frågor dagarna innan ett material kommer och som regeringen själv inte har läst och som är avgörande för frågans behandling? Vad tycker miljöministern om det?

Anf. 19 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag tänker som miljöminister inte anpassa vad jag säger till vilken veckodag jag säger det eller till hur det ser ut i förhållande till en kommissionsrapport som skall läggas fram. Jag har hela tiden sagt, och jag har svårt att se att någon egentligen inte skulle kunna hålla med mig om det, att det är bra att tunnelbygget kan genomföras därför att vi behöver satsa på järnvägar, inte minst av miljöpolitiska skäl.

Jag kom från Buenos Aires för två dagar sedan. Och om vi skall ha någon möjlighet att i Europa och i USA möta hotet från de framtida klimatförändringarna måste vi satsa på järnvägar. Men jag har också sagt – jag sade det i Båstad den 4 november, och jag sade det i Malmö i måndags – att det förutsätter en stenhård miljöprövning och att det inte kostar för mycket. Och det kommer jag förmodligen att säga i morgon också. Jag kan inte anpassa mina uttalanden till veckodagar eller till hur det ser ut i relation till en rapport som kommer.

Anf. 20 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Det är väl ändå häpnadsväckande. Att man inte anpassar sig till veckodagarna är väl okej; det kan jag ha viss förståelse för. Men som regeringsföreträdare bör man väl ha någon liten anpassning till att det snart kommer ett material som vi har beställt och som rimligen måste ha ett värde i regeringens bedömning. Den lilla anpassningen kunde väl miljöministern ändå vara hygglig och göra och alltså vänta på den dagen materialet kommer, oavsett veckodag.

Miljöministern säger ju också andra saker dagen innan, t.ex. att det naturligtvis finns ett tak för hur mycket pengar som kan plöjas in i det här projektet för att det skall accepteras. Då undrar jag som enkel riksdagsman: Kan miljöministern tala om var det här taket ligger? Hur mycket är miljöministern och regeringen beredda att satsa för att klara miljökraven? Var ligger alltså det tak som miljöministern nämnde förra veckan?

Anf. 21 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Vi har en mycket uppskakande händelse bakom oss i Båstad i samband med tunnelbygget. Jag har försökt att hantera den på ett intellektuellt hederligt sätt genom att hela tiden säga samma sak: Det vore bra om vi kunde bygga tunneln. Det vore bra nu, likaväl som det vore bra när det en gång beslutades. Men det förutsätter mycket hårda miljögarantier och att det inte kostar för mycket.

Nu har vi ju fått rapporten från Tunnelkommissionen, som i och för sig inte behandlar frågan om fortsättningen av arbetet, utan som behandlar frågan om hur det kunde gå så illa, vem det är som bär ansvaret och vad vi kan lära oss av detta. Jag har från första stund sedan jag tog del av rapporten försökt lära mig om detta.

Om ett tag kommer Banverkets rapport där man diskuterar vilka alternativ som nu finns. Det är då som vi kan gå in och börja göra miljögranskningen. Det är då som vi kan gå in och börja fundera på frågan om hur mycket det kostar. Det vore skäligen orimligt, tror jag, att nu säga var det här taket ligger.

Behörighetskrav till gymnasieskolans nationella program

Anf. 22 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag har en fråga till skolministern. Fr.o.m. höstterminen i år måste alla elever ha godkända betyg i kärnämnen för att vara behöriga att komma in på gymnasieskolans nationella program. Detta tycker jag är rätt och riktigt. Jag stöder detta eftersom effekten måste bli ett tydligt krav på eleven, föräldrarna, skolans personal och politiker att tillsammans skapa de resurser som gör det möjligt för de här eleverna att tillägna sig kunskapen och minst betyget Godkänd.

Det är dock alltid några elever som kommer i kläm när en ny reform träder i kraft. Elever som i våras gick ut nian utan godkända betyg i kärnämnen är därmed inte behöriga att fortsätta på ett nationellt program på gymnasiet. Vidare finns det nu elever som går i nian och som inte hinner komma i kapp för att få betyget Godkänd. Jag tänker främst på elever som har uttalade läs- och skrivsvårigheter, dyslexi, och dyskalkyli – ibland i kombination med MBD och DAMP. Dessa elever måste nu få riktad specialundervisning. Vidare behövs det insatser som gör det möjligt för dem att ta igen den kunskap som har gått förlorad.

Min fråga är: Kommer skolministern att följa upp kvaliteten på den undervisning som i dag bedrivs för elever som inte har kommit in på något nationellt program?

Anf. 23 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s):

Fru talman! Detta är en mycket angelägen fråga för mig. Som Cristina Husmark Pehrsson anförde har vi en del elever som inte blir godkända. I dag kan man gå in på det individuella programmet och där bli godkänd för de betyg som krävs för grundskolan. Inom kort kommer jag att lägga fram ytterligare ett förslag till gymnasieförordningen, nämligen att de här betygen också räknas med som urval när man söker vidare till det nationella programmet. Detta är viktigt, för då får dessa elever möjlighet att läsa upp och komplettera och även att tillgodoräkna sig detta.

Vi kommer dock fortfarande att ha ett antal elever som kanske inte blir godkända i flera ämnen. För dessa elever är det angeläget att upprätta t.ex. en individuell studieplan som omfattar tid såväl under grundskolan som in på gymnasiet. Frågan är om det är nödvändigt att läsa alla ämnen under grundskoletiden eller om man kan vänta med något ämne tills man t.ex. kommer in på gymnasieskolan.

Det här är två exempel på hur jag tänker hantera icke godkända elever. Jag anser det vara mycket angeläget att även i fortsättningen följa upp och se hur de här eleverna lyckas och om svårigheterna kommer att vara fler i framtiden eller om vi nu har mött dem.

Anf. 24 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Jag tackar för svaret och kan konstatera att skollagen inte ger utrymme för dispens när det gäller kommunens skyldighet att bereda plats i gymnasieskolan för elever med icke godkända betyg i kärnämnen. Däremot ges det i Skolverkets författningssamling en viss öppning. När det gäller tillämpningen av betygskriterierna beskrivs där att om särskilda skäl föreligger med hänsyn till personliga förhållanden hos enskild elev, så kan man bortse från vissa kriterier vid betygsättningen.

Lärarna anmodas således att vid betygsättningen ta hänsyn till elevens handikapp och bedöma elevens möjligheter till fortsatta studier på ett nationellt program. Detta kan vara en möjlighet men jag ser också att det kan finnas en viss risk med en sådan bedömning. Det kan ju bero på bristande resurser och kunskaper i skolan. Jag ser alltså en fara i att man kanske sätter ett bättre betyg beroende på att man bedömer elevens handikapp på ett visst sätt.

Det är därför viktigt att, som skolministern säger, fortsätta med att titta på de insatser som görs för att se till att de här eleverna får betyget Godkänd och därmed kan gå in på ett nationellt program.

Anf. 25 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s):

Fru talman! När man, som vi har gjort, går över till ett nytt betygssystem blir tillämpningen lite olika. När läraren sitter med en elev som är oerhört ambitiös, som vill väldigt mycket och som gör sitt bästa, kan det ibland bli så att ett högre betyg ges än vad verkligheten egentligen visar på. Det kommer dock surt efteråt, för sedan visar det sig att man saknade kunskapen. Därför tror jag att t.ex. lösningen med det individuella programmet och en uppluckring i regelsystemen, så att det kan bli möjligt att få sitt betyg senare, är oerhört viktig saker, liksom att man då kan inrikta sig på ett antal ämnen under sin grundskoletid för att sedan så att säga komplettera upp.

Sedan kommer nästa steg, vad man gör under själva gymnasietiden. Det är också viktigt att titta på detta med flexibel tidsanvändning. Det är inte så att alla skall gå nio år i grundskolan och tre år på gymnasiet. Vissa elever kommer att behöva längre tid. För dessa elever är den individuella studieplanen oerhört viktig.

Anf. 26 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Ulrica Messing. Det gäller de ekonomiska förutsättningarna för idrotten. Riksdagen beslutade för ett flertal år sedan om ett vinstdelningssystem mellan AB Svenska Spel och idrottsrörelsen eftersom balansen i fördelningen tidigare varit alldeles för skev. Detta är nödvändigt eftersom statens, ofta ganska offensiva, agerande på spelmarknaden är avgörande för idrottsrörelsens samlade ekonomi.

Vad avser regeringen att inom rimlig tid göra för att vidta sådana åtgärder att vi kan genomföra detta vinstdelningssystem?

Anf. 27 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Som ledamoten säkert vet är just nu en stor idrottspolitisk utredning ute på remiss. Remisstiden går ut den 1 december. Jag skall ta in alla remissvaren och grundligt läsa dem. Under nästa år återkommer jag till riksdagen med ett förslag om en ny idrottspolitisk proposition. Där skall vi bl.a. diskutera de ekonomiska förutsättningarna för idrotten.

Som idrottsminister tycker jag att det är oerhört viktigt att i fråga om statens bidrag, statens pengar, till idrottsrörelsen precis som till andra folkrörelser värna om mångfalden och bredden och också bejaka de små idrotter som inte alltid har möjlighet att komma in i medierna eller som inte alltid får de största tidningsrubrikerna. Jag är också väl medveten om att det beträffande idrottens förutsättningar att överleva i framtiden inte går att enbart luta sig mot statsbidrag eller bidrag från kommunerna. Det behövs också ett brett stöd via exempelvis sponsring. Men självklart gäller det, som sagt, att genom statens pengar värna mångfalden och bredden inom idrottsrörelsen och att bejaka att alltfler av våra barn och ungdomar även i fortsättningen kan engagera sig inom rörelsen.

Anf. 28 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Nu nämnde inte statsrådet Messing spelmarknaden. Jag vet inte om det berodde på att hon inte tycker att det skall komma mer pengar från just spelmarknaden. Jag tycker att det är olyckligt att staten är så pass offensiv som den har varit det när det gäller spel. Jag är av den principiella åsikten att pengarna från spel på idrott till stor del skall tillfalla idrotten.

Anf. 29 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Om jag inte kommer ihåg helt fel avsatte vi i årets budget 105 miljoner från Svenska Spel till idrotten, och vårt förslag är att öka det ytterligare med 5 miljoner. Vi har gjort en ommöblering bland andra anslag. Totalt avsätter vi ungefär 500 miljoner kronor på idrottsrörelsen.

Det kommer att finnas anledning för oss att, när vi tittar på vad den idrottspolitiska propositionen skall innehålla, fundera över om det är en rimlig avvägning. Men det är ju självklart så att de pengar som vi får in på spel också skall gå till andra verksamheter som regeringen och riksdagen prioriterar.

Frågestund

Anf. 30 MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Klingvall.

Familjerådslag är en metod att arbeta med utsatta barn och deras familjer. Familjerådslag bottnar i en tro på familjens och nätverkets kraft. Det handlar om att ge föräldrar tillbaka förtroendet, tron att de faktiskt är de mest betydelsefulla personerna i ett barns liv, trots att det har gått snett någonstans på vägen.

Erfarenheterna från det här sättet att arbeta är mycket goda. En stor majoritet av de föräldrar som har varit med om det är positiva.

Den här metoden kommer ursprungligen från Nya Zeeland, men den har använts i ett tiotal försökskommuner i Sverige de senaste åren. En utvärdering av FoU är just på väg att bli klar. Man har redan i flertalet av försökskommunerna bestämt sig för att permanenta den här verksamheten.

Min fråga till statsrådet är: Avser statsrådet att vidta några åtgärder för att sprida de positiva erfarenheterna från familjerådslagsmetoden till övriga kommuner i landet?

Anf. 31 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Det här är en spännande verksamhet. Jag har själv besökt bl.a. Sundsvall och tagit del av verksamheten. Jag har också tagit del av den verksamhet som bedrivs i Nya Zeeland och som vi tagit till oss i Sverige, inte riktigt likadant som där utan anpassad till svenska förhållanden.

Den här verksamheten har som den ser ut varit framgångsrik. Jag har inte tagit del av utvärderingen. Som jag förstod på frågeställaren är den inte heller helt klar. Jag förutsätter att det här är en arbetsmetod som man kommer att ta till sig i den mån den verkligen ger positiva effekter. Det ser också ut som att den hittills gjort det ute i landets kommuner. Vilken roll jag kan spela i det ber jag att få återkomma till.

Anf. 32 MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet för svaret så långt. Jag är glad åt den positiva inställning som jag kan skönja i svaret. I genomsnitt var tio personer med i rådslagen, vilket tyder på – tvärtemot mot vad vi många gånger har trott – att det finns ett nätverk kring de utsatta barnen och familjerna. Det gäller bara att mobilisera den kraften med hjälp av professionella socialtjänstarbetare. Det är en stor möjlighet för familjer, anser jag, att tillerkännas sin viktiga roll och få ett återupprättande av något som kan tyckas som ett misslyckande.

I Nya Zeeland har man sedan 1989 skyldighet att dra in den utvidgade familjen i arbetet med barn som behöver hjälp. I Sverige har det dessvärre varit så att fyra av fem föräldrar som har erbjudits möjligheten har tackat nej till familjerådslag, förmodligen beroende på att metoden ännu inte är tillräckligt känd, men det kan också vara av andra skäl. På vissa håll anser också berörda socialsekreterare att deras yrkesroll förändrats markant genom den här arbetsmetoden så att de får lämna över makt och ansvar.

Jag hoppas därför att statsrådet intar en kanske något mer positiv och aktiv opinionsbildande roll. Det är min följdfråga: Avser statsrådet att i den här frågan opinionsbilda för att göra den här arbetsmetoden mera känd? Avser statsrådet att ge socialarbetare möjlighet till fortbildning och kompetensutveckling på det här området?

Prot. 1998/99:18
19 november

Frågestund

Anf. 33 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s):

Fru talman! Det här är *en* metod att använda för att utveckla arbetet kring barn och familj. Det som är spännande och viktigt på det här området är naturligtvis att det finns en öppenhet, ett intresse och ett engagemang från socialarbetare men också från dem som står i ledningen ute i kommunerna, både tjänstemän och politiker, att driva på ett utvecklingsarbete.

Det som så småningom kan bli min roll ber jag, som jag sade förut, att få återkomma till. Men självklart finns det ett stort intresse från oss som är engagerade i dessa frågor att följa utvecklingen och också skicka signaler när vi finner att det är metoder som verkligen ger bra resultat när det gäller att förbättra situationen, i det här fallet, för barn i Sverige.

Strafftullar

Anf. 34 JOHNNY AHLQVIST (s):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till vice statsministern. Vi har upplevt i EU-debatten fler än en gång att de stora frågorna varit gurkor och bananer. Nu verkar det återigen som att bananerna är en av de stora frågorna i ett handelskrig mellan USA och EU. USA hotar nu med 100-procentiga strafftullar på bl.a. svenska varor därför att vissa länder inom EU har gynnat gamla koloniländer i Afrika. Detta kommer att få konsekvenser för ett stort antal svenska företag. Det företag jag tänkte ta upp är ett företag i min egen kommun, nämligen Brio Leksaker, som gick ut och varslade 185 anställda plus ytterligare 50 vid en underleverantör därför att strafftullarna träder i kraft den 3 mars.

Min fråga är mycket enkel: Hur har den svenska regeringen agerat, och hur har man tänkt göra framöver?

Anf. 35 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Det här måste för allmänheten vara en totalt obegriplig fråga som får väldigt allvarliga konsekvenser för många anställda. EU och USA är oeniga om varifrån EU skall köpa sina bananer. Amerikanerna anser att de missgynnas av denna bananregim. Amerikanerna vet att vi precis inte varit tillskyndare av detta. Vi har tyckt ganska väl om vårt normala sätt att införskaffa bananer. Likväl drabbas alla EU-länder av USA:s bannbulla, och flera småföretag i Sverige drabbas mycket hårt.

Handelsminister Leif Pagrotsky har av det skälet i Washington direkt med den ansvarige statssekreteraren Steward Eisenstadt tagit upp denna fråga och tydliggjort hur kritiska vi är. Vi menar att det är helt otillständigt av USA att göra listor på det här sättet som drabbar enskilda fabriker. Jag vet många som drabbas. Jag vet att Leif Pagrotsky särskilt tog fram Annas Pepparkakor i sammanhanget, som inte har ett dugg med detta att göra. Det är ett tydligt exempel. Brio kunde ha varit ett annat för

att göra det tydligt hur fel det är. Denna kritik har vi alltså på ett mycket ampert sätt framfört till USA. Vi hoppas att de tar intryck.

Anf. 36 JOHNNY AHLQVIST (s):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Jag förutsätter att både vice statsministern och jag kommer att följa frågan här i kammaren.

Närvaroplikt i gymnasieskolan

Anf. 37 BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Frågan har delvis redan varit uppe i dag. Det gäller det stora problem vi har med skolk i gymnasieskolorna. Jag har en färsk rapport i dag som visar att vi har gymnasieskolor där skolket uppgår till nästan 20 % på en dag. Det är för mycket för att man skall kunna bedriva en meningsfull undervisning.

Därför blev jag lite förvånad över resonemangen här innan om huruvida det är så att skolk finns på gymnasiet eller inte. Av gymnasieförordningen framgår att eleven måste anmäla förhinder och att rektorn skall godkänna det om man över huvud taget inte tänker gå på lektionerna. Annars är det otillåten frånvaro. Gymnasieförordningen är väldigt tydlig på den här punkten.

Därför vill jag fråga skolministern vilka insatser hon tänker göra för att ge spridning åt det som framgår av gymnasieförordningen också hos Skolverket. Eller är det så att regeringen har planer på att ändra gymnasieförordningen så att det inte längre skall finnas någon skyldighet för elever i gymnasieskolan att anmäla frånvaro eller begära ledighet?

Anf. 38 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s):

Fru talman! Några planer på att ändra förordningen i den riktning som Beatrice Ask pekar på har vi inte. Tvärtom vill jag understryka det som står i gymnasiepropositionen om det ansvar som åligger lärare och elever och om förhållningssättet till att gå i skolan.

Man måste ställa sig frågan: Varför vill inte eleverna vara i skolan? Det är en grundläggande fråga att börja med, och den skall såväl lärare som elever och föräldrar ställa sig. När man frågar de elever som har ogiltig frånvaro har några svarat att de anser att undervisningen är undermålig. De tycker inte att den är tillräckligt intressant och att den inte ger dem någonting. Då får man fråga sig: Är detta riktigt eller är det fel?

Sedan måste vi – vilket jag tror att vi som vuxna har varit otydliga på – klargöra för dessa elever att de också är på väg att bli vuxna. De måste då ta ansvar för sin egen studietid. Detta är ingenting som man kan avstå ifrån eller acceptera av egen vilja, utan det här är en möjlighet och en förmån som det svenska samhället ger eleverna. Jag tror att vi kan bli bättre på att föra det här samtalet mellan politiker och elever, mellan lärare och elever samt mellan föräldrar och elever.

Men att genomföra förändringar i förordningar för att detta skall bli tydliggjort har jag alltså ingen avsikt att göra.

Anf. 39 BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det var för väl det. Det vore förfärligt med en förändring. Däremot är det uppenbart att man måste informera om vad som sägs i gymnasieförordningen. Jag delar uppfattningen att vi har en bra förordning, och jag ser fram emot att man tydliggör vad som gäller.

De senaste undersökningarna om varför elever skolkar visar att huvudorsaken i gymnasiet är att eleverna inte orkar med den stora kärnan av basämnen. De har svårt att hänga med i undervisningen och de har inte lärt sig att de skall vara i skolan – de har alltså skolkat redan i grundskolan. Här har regeringen möjlighet att göra en hel del genom att förändra i den gymnasieproposition som man har lagt fram.

Anf. 40 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s):

Fru talman! Ibland när jag möter elever i gymnasieskolan brukar jag fråga: Har ni förstått poängen med att gå och vara i skolan? Många gånger får jag svaret att de inte har förstått det. De har inte sett det långsiktiga i varför de går där och vad de skall använda kunskaperna till. I fråga om de elever som Beatrice Ask talade om, de elever som tycker att det är för svårt och som inte orkar med undervisningen, riktar sig kritiken också mot lärarna och lärarnas förmåga att kunna anpassa undervisningen efter varje elevs behov.

Som jag svarade på en fråga här tidigare tror jag också att vissa elever behöver längre tid på sig. Det kan ha hänt saker under deras skolgång som gör att de av olika skäl inte orkar med undervisningen. Då får man fundera på en tillfällig lösning för dessa elever för att de sedan skall orka gå vidare.

Allt detta handlar om skolans arbetsformer, arbetssätt och om respekt och ansvar mellan lärare och elever. Vi har många gånger tidigare här i riksdagen debatterat hur det hela skall gå till. Jag tror på kompetensutveckling för gymnasielärarna. Det behövs också fler specialpedagoger i gymnasieskolan som kan möta dessa elever.

Nya ledamöter i riksdagen

Anf. 41 WILLY SÖDERDAHL (v):

Fru talman! Jag vänder mig till vice statsminister Lena Hjelm-Wallén.

Jag är alldeles ny här i riksdagen och har en fråga angående arbete och levnad. En lärarrik organisation och en organisation i utveckling kännetecknas av ett positivt klimat. Detta positiva klimat har jag mötts av, både från anställda och från äldre kolleger. Så långt är det bra, tack för det.

Ändå tror jag att organisationen kunde utvecklas än mer om man på ett mer formellt sätt tog vara på de ännu oförstörda ögon och andra erfarenheter som alla nya har. Jag undrar om regeringen har tänkt att ta något initiativ för att ta vara på de nya ledamöternas erfarenheter när det gäller organisation och arbetsformer.

Anf. 42 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Detta är en viktig fråga. Till denna kammare har det valts 349 personer som har fått svenska folkets förtroende. Då är det naturligtvis viktigt att först och främst riksdagen gör det som Willy Söderdahl frågar efter. Jag tror också att varje parti har anledning att ta ordentligt hand om framför allt sina nyvalda ledamöter. Kan vi från regeringen dessutom göra något är vi inte främmande för det. Men det finns mer näraliggande instanser att gå till.

Hushållslån till flyktingar

Anf. 43 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Ulrica Messing. Det gäller de hushållslån till flyktingar som har uppmärksammats den här veckan, eftersom det är så få som över huvud taget klarar att betala dessa lån. Det beror naturligtvis på arbetslöshet och annat. Risken är att man fastnar i en skuldfälla som nästan är omöjlig att ta sig ur, och det är olyckligt.

Det framgick också att räntan på lånen är drygt 9 %, dvs. betydligt högre än vad de flesta i dag får betala för ett vanligt banklån. Villkoren är alltså annorlunda än vad de är för "vanliga" människor som tar lån i bank.

Jag tycker att det är olyckligt att man har olika villkor för olika lån. Det vore rimligare om villkoren för hushållslånen var bättre så att möjligheterna att ta sig ur skuldfällan blev större. På det viset blir det också lättare att integreras i det svenska samhället. Därför vill jag fråga statsrådet om hon kan tänka sig att ta några initiativ för att förändra villkoren för dessa lån. Jag tror att det vore bättre än att efterskänka lånen, därför att då blir det svårt med gränsdragningsproblem och annat. Men det vore väldigt bra med förbättrade villkor.

Anf. 44 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Problematiken med att så många människor som kommer till vårt land tar den här typen av lån hänger ihop med deras problem att integreras i det svenska samhället.

Många av de människor som kom hit under 90-talet av asylskäl har haft svårt att komma in på arbetsmarknaden. De kom hit i en tid då vi upplevde en stark lågkonjunktur med mycket hög arbetslöshet. De s.k. lättare jobb som många skoltrötta svenskar eller invandrare med bristande kunskaper i det svenska språket tidigare kunde få finns inte längre.

Vi får rikta in oss på att öka integrationen i samhället, och då är arbetsmarknaden central. Vi måste öka undervisningen i svenska språket för de människor som kommer hit från andra länder. Det måste bli lättare för dessa människor att kunna tillgodoräkna sig sin gamla utbildning. Detta arbetar vi hårt med just nu, men det gäller naturligtvis också attityder.

De människor som i dag tar hushållslån skulle aldrig få lån i en vanlig bank. Det är därför som den typen av lån behövs. Jag vet att det finns problem och att många hamnar i en skuldfälla just för att de inte har ett jobb och inte kan amortera på lånet. Det finns ett högt socialberoende i den gruppen. Därför har taket sänkts för att man den vägen skall försöka minska låneberoendet.

Räntan ligger på en nivå som är förknippad med räntan på studielån plus 1,5 % som motsvarar någonting som kallas för riskbonus. Vi har alltså skärpt reglerna för 1999. Jag är beredd att följa detta. Ingen av oss tjänar på att ha ett system där vare sig vi får tillbaka pengarna eller som med automatik leder till att människor hamnar i ett låneberoende.

Prot. 1998/99:18
19 november

Frågestund

Anf. 45 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Det som statsrådet tar upp om svenskundervisning, integration och arbetslöshet har vi ju diskuterat här *så* många gånger under *så* många år. Men på något sätt kommer vi inte någonstans. Alla uttalar sin goda vilja och säger bl.a. att svenskundervisningen skall förbättras, men det händer inte så mycket, vilket är besvärligt.

Jag delar uppfattningen att orsaken är arbetslösheten och att många kom hit under den värsta kris som vi har haft. Det är det problem som vi har. Sedan handlar det också om attityder. Vi vet att det är många med mycket hög utbildning som ändå inte får något jobb. Människor med svenskt namn har över huvud taget mycket lättare att komma in på arbetsmarknaden. Men vi hinner kanske inte att gå in på den diskrimineringen här och nu.

Fortfarande är det en riskpremie som dessa människor betalar. Där skulle staten kunna gå in med en garanti så att det inte behöver vara annerlunda villkor för dessa ganska små lån. Det är ju inte så stora belopp som var och en får låna genom hushållslånen. Det skulle kunna vara samma villkor här som för andra människor som har hus eller någon annan säkerhet att ställa som inte en flykting har, så att inte villkoren för lånen blir så olika. Det skulle kunna vara ett sätt att åstadkomma samma villkor och undvika att skuldfällan inte byggs på hela tiden, för det, plus svårigheten att komma in på arbetsmarknaden och annat, gör situationen ännu svårare.

Anf. 46 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag tror inte att Marianne Andersson och jag har olika uppfattningar. Jag tror att vi båda inser att det här är ett problem.

Vi har gjort en del justeringar nu. Vi försöker på olika sätt att minska lånebehovet för att öka integreringen. Varken Marianne Andersson eller jag vill att någon av de människor som kommer hit skall hamna i en skuldfälla.

Jag skall personligen följa de förändringar som vi nu har gjort, vilka skall träda i kraft under 1999, för att se om de leder in på rätt väg.

Vuxenadopterade

Anf. 47 HENRIK S JÄRREL (m):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Schori.

Statsrådet Schori har vid skilda tillfällen betecknat det som ett ömsom "Kafkaliknande" ömsom "oönskat" tillstånd att vuxna utländska medborgare, som genom ett adoptionsbeslut av svensk domstol har blivit adopterade av svenska par, av Statens invandrarverk har kunnat förvägras uppehållstillstånd och utvisats ur landet.

Det finns åtminstone två uppmärksammade fall på senare tid som belyser denna problematik. Nu undrar jag: Vad avser statsrådet och regeringen vidta för åtgärder i syfte att undanröja denna fullständigt absurda rättsordning?

Anf. 48 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Fru talman! Det sitter en utredning som arbetar med frågan. Jag förväntar mig att de jobbar skyndsamt och effektivt med inriktning på att vi skall undvika Kafkaliknande situationer i framtiden.

Anf. 49 HENRIK S JÄRREL (m):

Fru talman! Har statsrådet någon uppfattning om när detta kan komma till stånd? Det är ju angeläget att dessa personer får ett beslut om att de så snart som möjligt kan återkomma till Sverige. Det är inte tillfredsställande att vi har den här tidsutdräkten.

Anf. 50 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Fru talman! Det kommer inom kort.

Öresundsbron

Anf. 51 KARIN SVENSSON SMITH (v):

Fru talman! Jag undrar hur miljöminister Kjell Larsson ställer sig till handelsminister Leif Pagrotskys uttalande om att det borde kosta max 100 kr per bil att köra över Öresundsbron.

När Öresundsbropropositionen bifölls i denna kammare ingick det i beslutet att avgiften för bil skulle motsvara kostnaden för att ta över bil via färja. Anledningen till detta var att slå vakt om färjenäringen, men också att begränsa de försämringar av miljön som den ökade biltrafiken medför.

I miljöprovningarna av bron utgick man från att maximalt 10 000 fordon per dygn skulle trafikera bron. Vänsterpartiet motsatte sig detta och ansåg att detta var mer än vad natur och människor i Öresundsregionen tål.

I regeringsdeklarationen finns en mycket tydlig ambition att fortsätta den ekologiska omställningen, och vid Öresundsträffen i måndags gav miljöministern uttryck för att ambitionerna att miljöanpassa transportsystemet skulle fortsätta.

Min fråga är om miljöministern anser att det är förenligt med ambitionerna att miljöanpassa transporterna att ta ut en avgift på 100 kr per bil.

Anf. 52 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag ser positivt på de effekter som Öresundsbron kommer att innebära. Den integration – kulturellt, ekonomiskt och socialt – som bron kommer att lämna möjligheter till är väldigt spännande och kan leda till en väldigt spännande framtid i Skåne, på Själland, i Malmö och i Köpenhamn.

Jag ser också en styrka i att den här bron har byggts under en mycket stark miljödiskussion, därför att det har lett till att miljöfrågorna i sam-

band med brobrygget och de framtida transporterna har uppmärksamats.

Jag sade i Malmö att det är viktigt att se till att avtal följs, Koncessionsnämndens beslut osv. Jag sade också att det är viktigt att se till att den nya förbindelsen inte innebär onödigt ökade påfrestningar på miljön. Det kommer att bli vissa påfrestningar just genom den integration och den ökade trafik som den kommer att leda till. Därför måste man se till att gynna kollektivtrafiken på bilismens bekostnad. Det var, inom parentes sagt, just i det sammanhanget som jag förde in resonemanget på Öresundsbron, som vi var inne på tidigare.

Det innebär att jag i dag inte ser något skäl att sänka priset för privatbilismen. Men kan man göra det i en framtid för att ytterligare underlätta kontakterna, utan att man får negativa effekter på miljön, är jag mycket villig att pröva den frågan.

Anf. 53 KARIN SVENSSON SMITH (v):

Fru talman! Vid samma Öresundsting presenterades även en mängd fakta om vad den ökade biltrafiken kommer att medföra. Jag var också där och märkte att de flesta av de ambitioner som har beslutats i denna riksdag när det gäller kvävereduktion m.m. grusas av den enorma ökning av trafik som förväntas när bron har invigts.

Jag undrar vilka initiativ regeringen planerar för att motverka detta.

Anf. 54 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag vore väl lite hycklande om jag skulle säga att vi planerar initiativ. Det gör vi inte. Men jag lovar att ta del av den information som Karin Svensson Smith kunde ta del av i Malmö för att se om det föranleder några initiativ.

Sedan vill jag bara säga att det som Karin Svensson Smith har sagt ytterligare har visat hur viktigt det är att försöka se till att främja kollektivtrafiken i samband med att bron öppnas och under den första tiden som bron är i drift.

Bistånd till Indien

Anf. 55 ALF SVENSSON (kd):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till Pierre Schori.

Det har av och till resonerats och debatterats en del om biståndet till Indien. Jag tror att det vore angeläget att få framtida förhållanden för biståndet dit något utrett.

Anf. 56 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Fru talman! Man behöver inte vara internationalist som Alf Svensson eller vice talman för att vara engagerad i frågan om Indien.

I Indien finns ju lika många fattiga som i hela Afrika, och Indiens framtid berör hela klotet när det gäller miljö- och säkerhetspolitik osv. Därför är också många i vårt land sedan många år mycket engagerade i vår relation till Indien. Det var därför en stor chock för oss när man i maj i år inledde kärnvapensprängningar i Indien, vilket sedan också följdes i Pakistan. Då sade svenska regeringen upp sitt samarbetsavtal med Indien,

som var undertecknat 1997 och löpte på tre år. Det skulle ha inneburit 900 miljoner kronor på tre år. Det gick inte att kombinera med denna satsning på kärnvapen.

I går löpte avtalstiden ut. Därför har regeringen i dag fattat beslut om framtiden. Vi har sagt att vi som en första åtgärd, utan att ta ställning till det vida samarbetet med Indien, kommer att ge Sida i uppdrag att för 1999 ta i anspråk högst 40 miljoner kronor för flaggskeppet i vårt samarbete, det s.k. Loc Jumbish-projektet, som gagnar fattiga kvinnor och barn med primär undervisning. Det är ett projekt som har blivit en förebild för resten av världen och som vi finansierar tillsammans med England, Norge och den indiska regeringen.

Detta är det steg som vi tar i dag plus att vi efter särskild prövning medger enstaka projekt som kan vara till ömsesidig nytta för näringsliv, forskning och miljö. Men det är alltså fråga om en ganska dramatisk nedskärning från 300 miljoner kronor per år till 40–50 miljoner kronor, förutom de s.k. följdleveranser som finns på biståndssidan. Sedan får vi se vad som händer därefter, år 2000.

Detta är det beslut som regeringen har fattat i dag.

Anf. 57 ALF SVENSSON (kd):

Fru talman! Jag har ingen följdfråga men vill tacka för en gedigen redovisning och ett bra beslut.

Anf. 58 ANDRE VICE TALMANNEN:

Därmed är dagens frågestund avslutad.

Jag tackar regeringens företrädare för att de har velat komma hit och svara på kammarans frågor och kammarans ledamöter för deras närvaro här i kammaren.

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 13 november.

3 § Avsägelser

Andre vice talmannen meddelade att *Lars-Erik Lövdén* (s) avsagt sig uppdragen som ledamot i justitieutskottet och som suppleant i utrikesnämnden.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

4 § Anmälan om kompletteringsval till styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond

Andre vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Åke Gustavsson som

Andre vice talmannen förklarade vald till

ledamot i styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond
Åke Gustavsson (s)

5 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 18 november

1998/99:37 av *Per Westerberg* (m) till näringsministern
Sjöfartsuppgörelsen

den 19 november

1998/99:38 av *Barbro Westerholm* (fp) till socialministern
Alkoholpolitiken
1998/99:39 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till socialministern
Regeringens politik för de funktionshindrade
1998/99:40 av *Leif Carlsson* (m) till socialministern
En ny alkoholpolitik

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 november.

6 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 18 november

1998/99:75 av *Lena Sandlin* (s) till näringsministern
Förrädlings för snöskotrar
1998/99:76 av *Lena Sandlin* (s) till näringsministern
Behörighetskrav för moped klass I
1998/99:77 av *Sofia Jonsson* (c) till utbildningsministern
Studiemedelssystemet
1998/99:78 av *Per Lager* (mp) till justitieministern
IB-forskningen
1998/99:79 av *Margareta Viklund* (kd) till jordbruksministern
Åtgärdsprogram angående människosynen
1998/99:80 av *Yvonne Ruwaida* (mp) till justitieministern
Partnerskapslagen

den 19 november

1998/99:81 av *Gudrun Lindvall* (mp) till jordbruksministern
Antibiotika i ost
1998/99:82 av *Carina Hägg* (s) till utrikesministern
Försvunna kurdiska ungdomar
1998/99:83 av *Carina Hägg* (s) till försvarsministern
Gentekniska vapen

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 24 november.

7 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 18 november

1998/99:49 av *Sten Tolgfors* (m) till statsrådet Pierre Schori
Uppehållstillstånd för vuxenadopterade
1998/99:52 av *Carina Hägg* (s) till justitieministern
Förrättare av vigsel och partnerskap
1998/99:54 av *Margareta Viklund* (kd) till försvarsministern
Beredskap för att bekämpa sabotage
1998/99:59 av *Krister Örnfjäder* (s) till justitieministern
Handel med stöldgods i kiosker och butiker
1998/99:60 av *Barbro Westerholm* (fp) till inrikesministern
Ersättning till försökspersoner/patienter i kliniska prövningar
1998/99:61 av *Michael Hagberg* (s) till justitieministern
Uteblivna pensionsersättningar
1998/99:62 av *Raimo Pärssinen* (s) till justitieministern
Personalförsörjningsplan vid Rikspolisstyrelsen
1998/99:63 av *Lena Olsson* (v) till socialministern
Läkemedel mot demens
1998/99:68 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Britta Lejon
Lobbyorganisationer

den 19 november

1998/99:53 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Dyslektiker
1998/99:55 av *Yvonne Ruwaida* (mp) till miljöministern
Utsläpp av växthusgaser
1998/99:56 av *Sonja Fransson* (s) till utbildningsministern
KK-stiftelsen
1998/99:65 av *Sten Tolgfors* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
FUNKIS-utredningen

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 24 november.

8 § Kammaren åtskildes kl. 15.00.

Prot. 1998/99:18
19 november

Förhandlingarna leddes av andre vice talmannen.

Vid protokollet

LISBETH HANSING ENGSTRÖM

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Frågestund	1
Anf. 1 ANDRE VICE TALMANNEN	1
<i>Närvaroplikt i gymnasieskolan.....</i>	<i>1</i>
Anf. 2 LARS LEIJONBORG (fp).....	1
Anf. 3 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s)	1
Anf. 4 LARS LEIJONBORG (fp).....	2
Anf. 5 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s)	2
<i>Varsel inom exportindustrin</i>	<i>2</i>
Anf. 6 INGER LUNDBERG (s)	2
Anf. 7 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	2
Anf. 8 INGER LUNDBERG (s)	2
Anf. 9 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	3
<i>Nicaragua.....</i>	<i>3</i>
Anf. 10 MARGARETA VIKLUND (kd).....	3
Anf. 11 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)	3
Anf. 12 MARGARETA VIKLUND (kd).....	4
Anf. 13 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)	4
<i>Hallandsåsen.....</i>	<i>4</i>
Anf. 14 KJELL-ERIK KARLSSON (v).....	4
Anf. 15 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	5
Anf. 16 KJELL-ERIK KARLSSON (v).....	5
Anf. 17 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	5
<i>Hallandsåsen.....</i>	<i>6</i>
Anf. 18 LENNART DALÉUS (c).....	6
Anf. 19 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	6
Anf. 20 LENNART DALÉUS (c).....	6
Anf. 21 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	7
<i>Behörighetskrav till gymnasieskolans nationella program</i>	<i>7</i>
Anf. 22 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)	7
Anf. 23 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s)	7
Anf. 24 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)	8
Anf. 25 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s)	8
<i>Ekonomiska förutsättningar för idrotten</i>	<i>9</i>
Anf. 26 JOHAN PEHRSON (fp)	9
Anf. 27 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	9
Anf. 28 JOHAN PEHRSON (fp)	9
Anf. 29 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	9
<i>Familjerådslag.....</i>	<i>10</i>
Anf. 30 MARIA LARSSON (kd).....	10
Anf. 31 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s)	10
Anf. 32 MARIA LARSSON (kd).....	10
Anf. 33 Statsrådet MAJ-INGER KLINGVALL (s)	11
<i>Strafftullar.....</i>	<i>11</i>
Anf. 34 JOHNNY AHLQVIST (s).....	11
Anf. 35 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s)	11

Anf. 36 JOHNNY AHLQVIST (s).....	12	Prot. 1998/99:18
<i>Närvaroplikt i gymnasieskolan</i>	12	19 november
Anf. 37 BEATRICE ASK (m).....	12	
Anf. 38 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s)	12	
Anf. 39 BEATRICE ASK (m).....	13	
Anf. 40 Statsrådet INGEGERD WÄRNERSSON (s)	13	
<i>Nya ledamöter i riksdagen</i>	13	
Anf. 41 WILLY SÖDERDAHL (v)	13	
Anf. 42 Vice statsminister LENA HJELM-WALLÉN (s).....	14	
<i>Hushållslån till flyktingar</i>	14	
Anf. 43 MARIANNE ANDERSSON (c)	14	
Anf. 44 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	14	
Anf. 45 MARIANNE ANDERSSON (c)	15	
Anf. 46 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	15	
<i>Vuxenadopterade</i>	15	
Anf. 47 HENRIK S JÄRREL (m)	15	
Anf. 48 Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	16	
Anf. 49 HENRIK S JÄRREL (m)	16	
Anf. 50 Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	16	
<i>Öresundsbron</i>	16	
Anf. 51 KARIN SVENSSON SMITH (v).....	16	
Anf. 52 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	16	
Anf. 53 KARIN SVENSSON SMITH (v).....	17	
Anf. 54 Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	17	
<i>Bistånd till Indien</i>	17	
Anf. 55 ALF SVENSSON (kd)	17	
Anf. 56 Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	17	
Anf. 57 ALF SVENSSON (kd)	18	
Anf. 58 ANDRE VICE TALMANNEN.....	18	
2 § Justering av protokoll	18	
3 § Avsigelser	18	
4 § Anmälan om kompletteringsval till styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond	18	
5 § Anmälan om interpellationer	19	
6 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	19	
7 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	20	
8 § Kammaren åtskildes kl. 15.00	21	

